

Βασικές αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων και συνεπαγωγές στην εκπαιδευτική διαδικασία – Ο ρόλος τους Εκπαιδευτή Ενηλίκων

Νικολέττα Ιωάννου, Λειτουργός Γραφείου Ευρωπαϊκών
και Διεθνών Υποθέσεων ΥΠΠ

Επιμόρφωση Εκπαιδευτών/τριών Εσπερινών
Γυμνασίων/Λυκείων και Εσπερινών Τεχνικών Σχολών

5 και 6 Σεπτεμβρίου 2017
ΠΙ Λευκωσίας, ΠΙ Λεμεσού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Τι είναι η Εκπαίδευση Ενηλίκων;
- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του ενήλικα εκπαιδευόμενου;
- Ποιες είναι οι βασικές αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων;
- Πώς οι βασικές αρχές επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία;
- Ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων.

Ορισμός Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΟΟΣΑ)

«Η Εκπαίδευση Ενηλίκων αφορά οποιαδήποτε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σκόπιμα σχεδιασμένο από κάποιον εκπαιδευτικό φορέα, για να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης ή ενδιαφέρον που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ανθρώπου που έχει υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η κύρια δραστηριότητά του δεν είναι πλέον η εκπαίδευση. Η «σφαίρα» της, επομένως, καλύπτει μη επαγγελματικές, γενικές, τυπικές και μη τυπικές σπουδές, καθώς επίσης και την εκπαίδευση που έχει συλλογικό κοινωνικό σκοπό» (ΟΟΣΑ, 1977 στο Rogers, 1999, 55).

Ορισμός Εκπαίδευσης Ενηλίκων (UNESCO)

«Εκπαίδευση ενηλίκων είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, καθώς και για μαθητεία, μέσω των οποίων άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ανήκουν αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση και επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους με τη διπλή προοπτική της πλήρους προσωπικής ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μια εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη» (UNESCO, 1975).

Άλλοι ορισμοί

- Οι Merriam και Brockett (2007) περιέγραψαν την εκπαίδευση των ενηλίκων ως «δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν σκόπιμα για να επιτύχουν τη μάθηση μεταξύ εκείνων των οποίων η ηλικία, οι κοινωνικοί ρόλοι ή η αυτο-αντίληψή τους τους ορίζουν ως ενήλικες»
- Η εκπαίδευση ενηλίκων σπανίως θεωρείται ουδέτερη. Ο ρόλος της είναι η «βελτίωση», και η «αλλαγή»: Η εκπαίδευση των ενηλίκων δεν ενδιαφέρεται για την προετοιμασία των ανθρώπων για τη ζωή αλλά για να βοηθήσει τους ανθρώπους να ζήσουν με μεγαλύτερη επιτυχία ... Η εκπαίδευση των ενηλίκων είναι μια διαδικασία στην οποία άτομα των οποίων οι κύριοι κοινωνικοί τους ρόλοι χαρακτηρίζουν το καθεστώς των ενηλίκων, διεξάγουν συστηματικές και συνεχείς μαθησιακές δραστηριότητες με σκοπό την πραγματοποίηση αλλαγών στις γνώσεις, στάσεις, αξίες ή δεξιότητες (Darkenwald and Merriam, 1982, σ. 9).

Σύνθεση

- Ο συγκεκριμένος όρος **δεν είναι εύκολο να οριστεί, καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δράσεων** σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό.
- Οι διάφοροι ορισμοί εντάσσουν στην εκπαίδευση ενηλίκων κάθε δραστηριότητα **σχεδιασμένης μάθησης** ανεξάρτητα από το επίπεδο της ή από το αν έχει γενικό, τεχνικό ή επαγγελματικό χαρακτήρα και σε αυτούς διακρίνεται το ιδεώδες της συμβολής των μαθησιακών δραστηριοτήτων **στην πλήρη προσωπική ανάπτυξη και στη δημιουργική ένταξη του ατόμου στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό γίγνεσθαι.**
- Η εκπαίδευση ενηλίκων, ανεξάρτητα από το είδος του στόχου που υιοθετεί είναι μια μαθησιακή δραστηριότητα όχι μόνο **σχεδιασμένη** αλλά που να ενισχύει την **ενηλικιότητα** δηλαδή:
 - την **Ενεργητική συμμετοχή**
 - την **Ωριμότητα** (προσωπική ανάπτυξη/αξιοποίηση ικανοτήτων)
 - την **Αίσθηση προοπτικής** (δυνατότητα αξιοποίησης εμπειριών)
 - τον **Αυτοκαθορισμό** (υπεύθυνη/αυτόνομη λήψη αποφάσεων)

Όταν λες σε ένα παιδί: « Η Γη κινείται
γύρω από τον Ήλιο»

Το παιδί θα επαναλάβει: «Η Γη κινείται γύρω από τον Ήλιο»

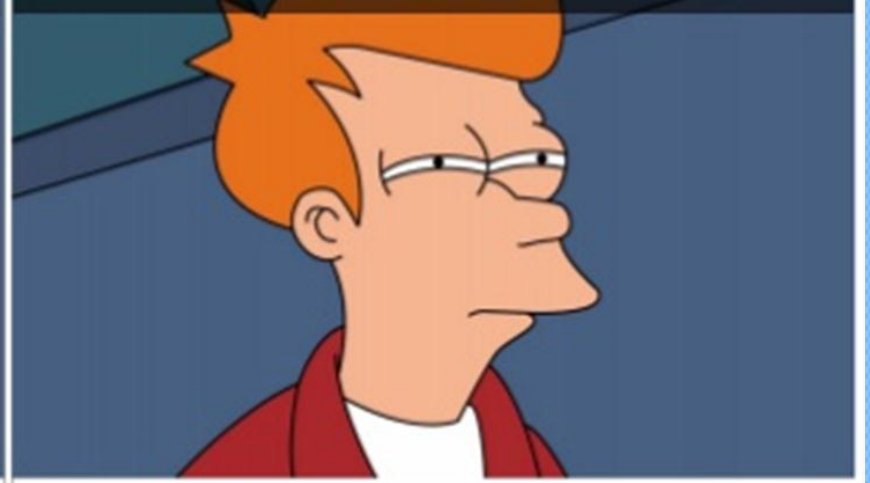
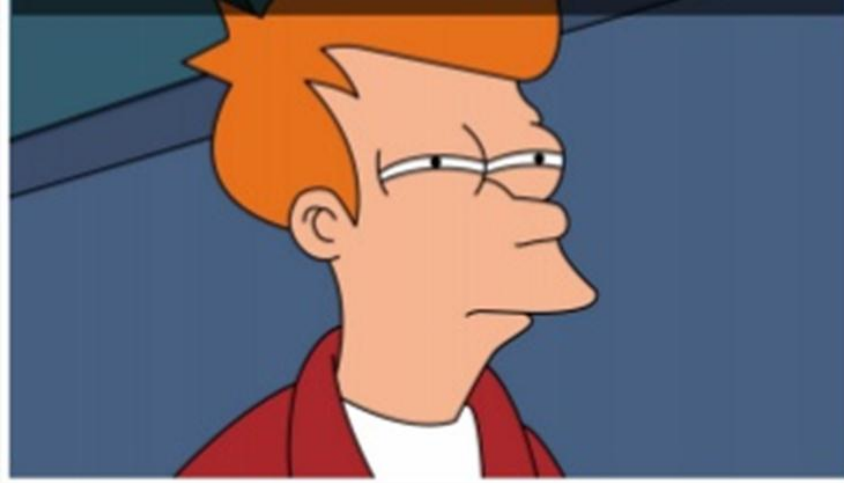
Όταν πεις σε ένα ενήλικα: «Η Γη
κινείται γύρω από τον Ήλιο»

Ο ΕΝΗΛΙΚΑΣ ...

Πρέπει πραγματικά να το γνωρίζω αυτό;

Μοιάζει διαφορετικά όταν κοιτώ τον ουρανό.

Ποιος είσαι εσύ που το λες αυτό;

Ελπίζω να μην με ρωτήσει γιατί συμβαίνει αυτό μπροστά σε όλους.

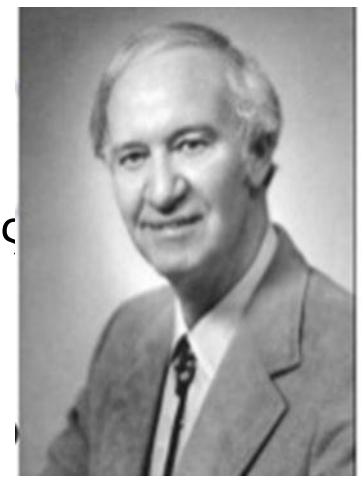
Ο ενήλικας ως εκπαιδευόμενος

- ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1 (Φύλλο Εργασίας 1, Εργασία σε ζευγάρια):

Από την εμπειρία σας ως εκπαιδευτής/ρια ενηλίκων, ποια χαρακτηριστικά έχετε παρατηρήσει ότι έχουν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοί σας;

Ανδραγωγική – Malcolm Knowles

- Τέλη δεκαετίας του '60
- Ορίστηκε ως η τέχνη και η επιστήμη να βοηθάς τους ενήλικες να μαθαίνουν

Διαφορά Παιδαγωγικής (διδασκαλία σε παιδιά) - Ανδραγωγικής (διδασκαλία σε ενήλικες)

Παιδαγωγική	Ανδραγωγική
Εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό	Έμφαση στην αυτοκατευθυνόμενη μάθηση
Η εμπειρία είναι μικρής αξίας	Η εμπειρία των εκπαιδευομένων αποτελεί πλούσια πηγή μάθησης
Εφαρμογή της γνώσης στο μέλλον	Άμεση εφαρμογή της γνώσης
Μάθηση προσανατολισμένη στην ύλη	Μάθηση προσανατολισμένη στο πρόβλημα
Ο εκπαιδευτής κάνει διάγνωση αναγκών, αναπτύσσει στόχους και αξιολογεί τους μαθητές	Αμοιβαία αξιολόγηση αναγκών, αμοιβαία διαπραγμάτευση και στόχευση

Η Θεωρία της Ανδραγωγικής (Malcolm Knowles, 1960)

Χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευομένων:

- ❖ Έχουν ανάγκη να είναι **αυτοκατευθυνόμενοι** και αποζητούν την ενεργητική συμμετοχή στην εκπαίδευση – τάση προς αυτοκαθορισμό
- ❖ Διαθέτουν ευρύ φάσμα **συσσωρευμένων εμπειρών** οι οποίες αποτελούν πλούσια πηγή και γίνονται αφετηρία για τη νέα μάθηση. Απόρριψη εμπειρίας εκλαμβάνεται ως προσωπική απόρριψη που οδηγεί σε αρνητικά συναισθήματα και αρνητικές αντιδράσεις απέναντι στη μάθηση
- ❖ Η συμμετοχή τους στη μάθηση στηρίζεται σε **συγκεκριμένες ανάγκες**, προσδοκίες και στόχους - που αφορούν στον επαγγελματικό ή κοινωνικό τομέα και έχουν **εσωτερική παρώθηση** για συμμετοχή
- ❖ Επιθυμούν η γνώση να έχει **άμεση εφαρμογή**
- ❖ Παρουσιάζουν **εμπόδια στη μάθηση** που προέρχονται από υποχρεώσεις, καθήκοντα και δεσμεύσεις, κοινωνικούς ρόλους και αναπτύσσουν μηχανισμούς άμυνας για να μην αμφισβητηθούν τα πιστεύω και οι αντιλήψεις τους
- ❖ Έχουν **εσωτερική παρώθηση** για συμμετοχή στη μάθηση και ανάγκη για **σεβασμό**

Εκπαίδευση για κοινωνική αλλαγή, Paulo Freire, (1960-1980)

- Οι ενήλικες σε περιβάλλοντα καταπίεσης δεν κατανοούν την πραγματικότητα στην οποία ζουν και θεωρούν τον κόσμο ως ένα δομημένο καθεστώς στο οποίο οφείλουν να προσαρμοστούν.
- Ουσιαστική αγωγή είναι αυτή που θέτει προβλήματα, οπότε δάσκαλος και μαθητές γίνονται συνυπεύθυνοι για όλες τις διαδικασίες της μάθησης.
- Ρόλος της Εκπαίδευσης Ενηλικων είναι να απελευθερώνει τους εκπαιδευόμενους ώστε να δράσουν, **μέσω του διαλόγου και του κριτικού στοχασμού.**
- Διάλογος= ισοτιμία-σεβασμός-ελευθερία-μετασχηματισμός
- Ο διάλογος βοηθά τον άνθρωπο να βγει από «την **κουλτούρα της σιωπής**» (να **δέχεσαι παθητικά την εξέλιξή σου**) και να αποκτήσεις μια αντικειμενική εικόνα για τον κόσμο που τον περιβάλλει.
- **Κριτικός στοχασμός** βασική αρχή στη βελτίωση και αλλαγή της υπάρχουσας πραγματικότητας.

Η θεωρία της Μετασχηματίζουσας Μάθησης (Jack Mezirow, τέλη του 1970)

- Οι ενήλικες έχουν βαθιά εδραιωμένες αντιλήψεις, πεποιθήσεις, προσωπικές αξίες και παραδοχές που φέρνουν μαζί τους συνειδητά ή ασυνείδητα στο μαθησιακό πλαίσιο.
- Μέσω της μάθησης μετασχηματίζεται η υπάρχουσα γνώση και αποκτάται μια νέα οπτική.
- Η μετασχηματίζουσα μάθηση επιτυγχάνεται μέσα από κριτική και αυτόνομη σκέψη που οδηγεί τους ενήλικες να αντιληφθούν με ποιο τρόπο οι παραδοχές τους περιορίζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα.

Μετασχηματισμός της ατομικής οπτικής

Ερώτημα 1:

Θα μπορούσατε να δώσετε το παράδειγμα μιας ομάδας εκπαιδευομένων στην οποία στόχος είναι ο μετασχηματισμός της ατομικής οπτικής;

(από Τσιμπουκλή, Α. και Φίλλιπς, Ν., 2010)

Μετασχηματισμός της ατομικής οπτικής – Παραδείγματα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Μια γυναίκα που έχει εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο και τον εργασιακό χώρο για τη δημιουργία οικογένειας μπορεί με την εγγραφή της σε ένα Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας να επανεξετάσει το ρόλο της και να αντλήσει ικανοποίηση προσφέροντας στον εαυτό της την ευκαιρία να αποκτήσει γνώσεις που δεν είχε στο παρελθόν. Με τον τρόπο αυτό λειτουργεί διορθωτικά απέναντι σε εμπειρίες του παρελθόντος και μετασχηματίζει τις παραδοχές της για τον κοινωνικό ρόλο της γυναίκας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Ένας φυλακισμένος που συμμετέχει στα προγράμματα εκπαίδευσης μέσα στη φυλακή έχει την ευκαιρία να αποκτήσει κάποιες γνώσεις και δεξιότητες τις οποίες πιθανόν να αξιοποιήσει μετά την αποφυλάκισή του με σκοπό την εξεύρεση εργασίας. Παράλληλα, αξιοποιεί μέρος του χρόνου του εγκλεισμού συμμετέχοντας σε μια θετική εμπειρία. Αναλύει κρίσιμα τραυματικά συμβάντα σε σχέση με την επαγγελματική ένταξη που είχε βιώσει με στόχο το μετασχηματισμό της οπτικής του σχετικά με τις δυνατότητές του για ένταξη στον εργασιακό χώρο. Η προσπάθεια αυτή μπορεί να βοηθήσει στο μέλλον στην αποτίμηση κάποιων θετικών εμπειριών.

(από Τσιμπουκλή, Α. και Φίλλιπς, Ν., 2010, σελ.39)

Συνεπαγωγές χαρακτηριστικών ενηλίκων στη μαθησιακή διαδικασία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 (Ομαδική Εργασία- Φύλλο Εργασίας 2)

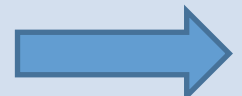
Με αφορμή τα χαρακτηριστικά του ενήλικα εκπαιδευόμενου και τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, καταγράψετε τουλάχιστον τρεις συνεπαγωγές των χαρακτηριστικών αυτών στη μαθησιακή διαδικασία.

Χαρακτηριστικά Ενήλικα Εκπαιδευόμενου Αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Εκπαιδευτικές Συνεπαγωγές

Έχουν ανάγκη να είναι αυτοκατευθυνόμενοι και αποζητούν την ενεργητική συμμετοχή και τον έλεγχο της μαθησιακής διαδικασίας

- Ενημέρωση για τον σκοπό και τη χρησιμότητα της διδασκαλίας
- Ενεργός εμπλοκή τους στη διαδικασία της μάθησης (επιλογή ενεργητικών/συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών)
- Ανάπτυξη σχέσης ισότητας εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου
- Ο εκπαιδευτής ως διευκολυντής
- Δυνατότητα ενδοσκόπησης της πρακτικής τους

Αυτοκατευθυνόμενη μάθηση

- «... είναι μια διαδικασία, στην οποία τα άτομα αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία, με ή χωρίς βοήθεια από άλλους, να διαγνώσουν τις μαθησιακές τους ανάγκες, να διαμορφώσουν τους μαθησιακούς τους στόχους, να προσδιορίσουν πηγές μάθησης, να επιλέξουν και να εφαρμόσουν στρατηγικές μάθησης και να αξιολογήσουν τα μαθησιακά τους αποτελέσματα ...» (Knowles, 1975: 24).

Χρήση ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών

Ποσοστά απομνημόνευσης πληροφοριών

Ο Μυκιέλι είπε ότι

ΣΥΓΚΡΑΤΟΥΜΕ:

10% από όσα διαβάζουμε

20% από όσα ακούμε

30% από όσα βλέπουμε

50% από όσα βλέπουμε και ακούμε

80% από όσα λέμε ή συζητάμε με άλλους

90% από όσα λέμε, κάνοντας κάτι ταυτόχρονα

(Courau, 2000)

Χαρακτηριστικά Ενήλικα Εκπαιδευόμενου Αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Εκπαιδευτικές Συνεπαγωγές

Διαθέτουν ευρύ φάσμα συσσωρευμένων εμπειριών οι οποίες αποτελούν πλούσια πηγή για τη νέα μάθηση

- Διάγνωση προηγούμενων εμπειριών/εθνογραφία τάξης
- Οι εμπειρίες λαμβάνονται υπόψη στα διάφορα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας
- Θετική αποτίμηση και σεβασμός στις εμπειρίες που φέρνουν στην τάξη
- Κτίσιμο/διασύνδεση της νέας γνώσης με υφιστάμενες

**Χαρακτηριστικά Ενήλικα
Εκπαιδευόμενου
Αρχές Εκπαίδευσης
Ενηλίκων**

Εκπαιδευτικές Συνεπαγωγές

Η συμμετοχή τους στη μάθηση στηρίζεται σε συγκεκριμένες προσωπικές ανάγκες, προσδοκίες, στόχους που αφορούν στον επαγγελματικό ή κοινωνικό τομέα

- Μάθηση με βάση τις ανάγκες των εκπαιδευομένων
- Ξεκάθαροι στόχοι και η χρησιμότητα της νέας γνώσης από την αρχή
- Οικοδόμηση ατμόσφαιρας συνεργασίας
- Παρουσίαση δραστηριοτήτων με διάφορους τρόπους για ικανοποίηση διαφορετικών αναγκών και μαθησιακών στυλ

Χαρακτηριστικά Ενήλικα Εκπαιδευόμενου Αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Εκπαιδευτικές Συνεπαγωγές

Επιθυμούν η γνώση να έχει
άμεση εφαρμογή

- Πρακτική γνώση
προσανατολισμένοι στις ανάγκες
των εκπαιδευομένων (παρά στην
θεωρία)
- Η διδασκαλία να καθρεφτίζει την
πραγματική ζωή
- Ανάδειξη της πρακτικότητας
μιας νέας γνώσης, η οποία θα
χρησιμοποιηθεί και κατά τη
διάρκεια της μαθησιακής
διαδικασίας μέσω
συγκεκριμένων δραστηριοτήτων

Χαρακτηριστικά Ενηλίκων
Εκπαιδευόμενου
Αρχές Εκπαίδευσης
Ενηλίκων

Παρουσιάζουν εμπόδια
στη μάθηση (εξωτερικά
και εσωτερικά)

Εκπαιδευτικές Συνεπαγωγές

- Δημοκρατικός διάλογος/ουσιαστική επικοινωνία (κατάλληλο μαθησιακό κλίμα με ελευθερία έκφρασης, εμπιστοσύνη, διάλογο, αλληλοεκτίμηση, αμοιβαιότητα και συνεργατικότητα, σεβασμό ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, ενδιαφέρον, πρωτοβουλίες για ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων)
- Δημιουργία ενός ασφαλούς και φιλόξενου περιβάλλοντος
- Εντοπισμός εμποδίων, αποδοχή ύπαρξής τους, βήματα εξάλειψής τους
- Ενσυναίσθηση
- Μηχανισμοί ενδυνάμωσης και ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης/αυτοπεποίθησης
- Ενίσχυση της αυτόνομης/αυτοκατευθυνόμενης μάθησης
- Οικοδόμηση αμοιβαίας σχέσης εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου

Εμπόδια στη μάθηση

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι αντιμετωπίζουν τριών ειδών εμπόδια στη μάθηση:

(α) Εμπόδια από την **κακή οργάνωση** των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

(β) Εμπόδια από την **κατάσταση στην οποία βρίσκονται** οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι.

(γ) **Εσωτερικά εμπόδια:**

- σε σχέση

με τις προϋπάρχουσες

γνώσεις,

εμπειρίες και στάσεις

- εμπόδια που απορρέουν

από ψυχολογικούς παράγοντες.

- σε σχέση με τις προϋπάρχουσες γνώσεις, εμπειρίες

και στάσεις

Πολλοί ενήλικες έχουν βιώσει τόση πολλή κριτική, αποτυχία και απογοήτευση στα νιάτα τους, ώστε η αυτοπεποίθησή τους και η αυτοεικόνα τους έχουν πληγεί ανεπανόρθωτα. Σε ένα νέο μαθησιακό περιβάλλον, οι ενήλικες συχνά βιώνουν άγχος, φόβο μήπως αποτύχουν και φόβο απόρριψης από τους άλλους ενήλικες.

Εμπόδια στη μάθηση

- Εσωτερικά εμπόδια: εμπόδια που απορρέουν από ψυχολογικούς παράγοντες.

Οι φόβοι:

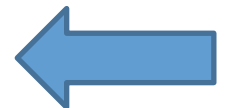
Έχουν περάσει
πολλά χρόνια από
τότε που ήμουν
στα θρανία. Θα τα
καταφέρω;

Τι είναι το
moodle;

Θα
γελάνε οι
άλλοι
μαζί μου;

Είμαι
πολύ
μεγάλη;

**Χαρακτηριστικά Ενήλικα
Εκπαιδευόμενου
Αρχές Εκπαίδευσης
Ενηλίκων**

Εκπαιδευτικές Συνεπαγωγές

**Έχουν εσωτερική
παρώθηση για
συμμετοχή στη μάθηση**

- Ενημέρωση για τους στόχους του προγράμματος από την αρχή
- Εμψύχωση
- Μοίρασμα εμπειριών
- Δημιουργία συνεργατικού μαθησιακού περιβάλλοντος
- Ενίσχυση παρώθησης: κοινωνικές σχέσεις, εξωτερικές προσδοκίες, κοινωνική ευημερία, προσωπική επιτυχία, διαφυγή από ρουτίνα, γνωστικό ενδιαφέρον
- Θετική ενίσχυση
- Αμοιβαίος σεβασμός καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας
- Αντιμετώπιση ως ίσοι και ενθάρρυνση στην έκφραση γνώμης και προσωπικής προοπτικής

Χαρακτηριστικά Ενήλικα
Εκπαιδευόμενου
Αρχές Εκπαίδευσης
Ενηλίκων

Εκπαιδευτικές Συνεπαγωγές

Έχουν βαθιά εδραιωμένες
αντιλήψεις, πεποιθήσεις,
προσωπικές αξίες και
παραδοχές που φέρνουν
μαζί τους συνειδητά ή
ασυνείδητα στο μαθησιακό
πλαίσιο

- Σύνδεση προηγούμενων παραδοχών με νέες
- Αναγνώριση δυσλειτουργικών παραδοχών ανατρέχοντας σε εμπειρίες και βιώματα του παρελθόντος
- Ενθάρρυνση κριτικού στοχασμού
- Μεγαλύτερη αποδοχή των απόψεων των άλλων
- Λιγότερη αντίσταση και μεγαλύτερη αποδοχή στις νέες ιδέες
- Εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενος σε μια συνεχή διαδικασία μάθησης και επανεξέτασης παραδοχών
- Πρωώθηση διαλόγου – αποφυγή δογματισμού
- Χρήση τρόπων ενεργοποίησης: ιστορίες ζωής, η ανάλυση των κρίσιμων συμβάντων, η τήρηση ημερολογίου, η αξιοποίηση βιβλιογραφικών πηγών, ο διάλογος που ανιχνεύει τις πεποιθήσεις των ατόμων, το παίξιμο ρόλων κτλ.

**YOU CAN'T
TEACH AN OLD
DOG NEW
TRICKS...OR
CAN YOU?**

Μετασχηματισμός της ατομικής οπτικής - Παράδειγμα

Ερώτημα 2

Εκπαιδευτής: (με ενθουσιασμό και προσδοκία ότι όλοι θα ενθουσιαστούν) Σήμερα θα συζητήσουμε για το Διαδίκτυο, θα ήθελα να μου πείτε τι γνωρίζετε για αυτό;

Εκπαιδευόμενος: Εγώ δεν θα ήθελα να συμμετάσχω σε αυτό το μάθημα και δεν θέλω να μάθω για το Διαδίκτυο, απ' ότι γνωρίζω χρησιμοποιείται κυρίως για παιχνίδια, χάσιμο χρόνου δηλαδή και μπορεί να καταλήξει σε εθισμό.

Αντίδραση - Αντιμετώπιση

- Έκπληξη, αμφισβήτηση της πεποίθησης του εκπαιδευτή ότι το Διαδίκτυο είναι χρήσιμο.
- Προβληματισμός, συναίσθημα ματαιώσης
- Κριτική αξιολόγηση των παραδοχών του εκπαιδευτή με τις οποίες προετοιμάστηκε το μάθημα
- Γιατί για τον εκπαιδευτή το Διαδίκτυο είναι σημαντικό (π.χ. σπουδές στο πεδίο, επαγγελματική δραστηριότητα, πεποίθηση ότι είναι μέσο ενημέρωσης, επικοινωνίας κτλ);
- Διερεύνηση από πού πηγάζουν οι παραδοχές του εκπαιδευομένου από τις οποίες πηγάζει αυτή η άποψη (π.χ. προσωπική πεποίθηση, παραδείγματα από το οικογενειακό περιβάλλον)
- Διάλογος – μετασχηματιστική διεργασία (Αμφίδρομες σχέσεις διδασκόντων – διδασκομένων προκειμένου να αρθεί η δυσπιστία και η δυσαρέσκεια)
- Συζήτηση σε ένα κλίμα μάθησης, ανοικτή επικοινωνία –ειλικρίνεια
- Εναλλακτικός τρόπος δράσης στο μάθημα (παραδοχή εκπαιδευτή για το Διαδίκτυο με βάση τις προσωπικές εμπειρίες, απόψεις από όλους τους εκπαιδευόμενους μέσα από την εμπειρία τους, επίγνωση παραδοχών εκπαιδευτή-εκπαιδευομένων)
- Μετασχηματιστική οπτική για το Διαδίκτυο
- Προσωπική κατ' ιδίαν συζήτηση με τον εκπαιδευόμενο (θετική και αρνητική πτυχή Διαδικτύου)

Σύνθεση θεωριών

- Πολλές θεωρίες Εκπαίδευσης Ενηλίκων, οι οποίες αλληλοεπηρεάζονται και αλληλοσυμπληρώνονται

- Κοινά σημεία:

- (α) Ενεργητική συμμετοχή εκπαιδευομένων

- (β) Αλλαγή του ρόλου του εκπαιδευτή **ενηλίκων** ως συντονιστή της διαδικασίας παρά ως αυθεντία και μεταβιβαστή γνώσεων

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων (I)

Τρεις συμβουλές του **Alan Rogers** σε ένα εκπαιδευτή ενηλίκων

1^η : Σταμάτα να μιλάς και άκουσε

2^η : Μη θεωρείς τον εαυτό σου και μην αφήνεις τους εκπαιδευομένους να σε θεωρούν ως πηγή της γνώσης, ως αυθεντία

3^η : Να παρακινείς τους εκπαιδευομένους να βρουν μόνοι τους τη γνώση γιατί τότε μόνο θα την κάνουν κτήμα τους

(Μάγος και Αγγελή, 2005: 35)

ADVICE

Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων (2)

- Εμπυχωτής
- Εκπαιδευτικός
- Συνεργάτης
- Μέντορας
- Σύμβουλος
- Οδηγός Ομάδας
- Διευκολυντής

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων (3)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3 (ατομική ή ομαδική εργασία):

Με αφορμή τα σχόλια του Rogers και όσα έχουν συζητηθεί μπορείτε να διατυπώσετε τουλάχιστον δύο βασικές αρχές για τον εκπαιδευτή ενηλίκων κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας;

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1. Νοιάζεται και αποδέχεται τους εκπαιδευομένους, χωρίς να τους κρίνει.
2. Επικοινωνεί ουσιαστικά και ειλικρινά με τους εκπαιδευομένους.
3. Συντονίζει και οργανώνει την ομάδα και μαθαίνει μέσα από αυτή.
4. Προσδιορίζει κατάλληλα το περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων και το διδακτικό υλικό στη βάση των εμπειριών και των αναγκών των εκπαιδευομένων.
5. Εφαρμόζει ευέλικτα μεγάλο φάσμα ενεργητικών/συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών.
6. Έχει αυτογνωσία.
7. Επανεξετάζει προσωπικές απόψεις – παραδοχές, αυτοαξιολογείται και αυτοαναπτύσσεται

(Κόκκος, 2005, 121).

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΑΣ!

Νικολέττα Ιωάννου
Λειτουργός Γραφείου
Ευρωπαϊκών και Διεθνών
Υποθέσεων
Τηλ. 22800825
email: nioannou@moec.gov.cy

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Αθανασίου, Α., Μπαλντούκας, Α., & Παναούρα, Ρ. (2014). Εγχειρίδιο προς εκπαιδευτές ενηλίκων. Εκδ. Πανεπιστήμιο Frederick, από http://www.moec.gov.cy/aethee/synedria/2014_teliko/2014_06_26_handbook_greek.pdf
- Κόκκος, Α. (2005). Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μάγος, Κ., & Αγγελή, Α. (2005). Η εκπαίδευση ενηλίκων σε μια κοινωνία ζωντανή, σε μια κοινωνία που αλλάζει συνεχώς: Μια συνέντευξη του καθηγητή Alan Rogers. Εκπαίδευση Ενηλίκων 4: 33-36.
- Τσιμπουκλή, Α. και Φίλλιπς, Ν. (2010), Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων, Πρόγραμμα Εκπαίδευσης από Απόσταση διάρκειας 100 ωρών, 1^η Διδακτική Ενότητα, Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Αλέξης Κόκκος, Κωνσταντίνα Κουτρούμπα
- Χριστοπούλου, Ε. (2011), Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών από Απόσταση, 1^η Διδακτική Ενότητα, ανάκτηση από: <https://www.slideshare.net/hristope/1-7323226>
- Jarvis, P. (1987). Adult Learning in the Social Context. London: Croom Helm.
- Rogers, A. (1999). Η Εκπαίδευση Ενηλίκων (μτφ. Μ. Παπαδοπούλου & Μ. Τόμπρου). Αθήνα: Εκδ. Μεταίχμιο.
- Freire, P. (1972) Pedagogy of the Oppressed. Harmondsworth: Penguin.
- Knowles, M. (1980). The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy. (2nd ed.). Chicago: Association Press.